

Kokkuvõtte teemal: Ülevaade Eesti mesindusest aastal 2010

Koht: Vabariiklikud mesinike teabepäevad, Jäneda

Aeg: 21.11.2010.a.

Lektor: Aleksander Kilk, lektorileping nr PR-7-1.3-10

Mesinike vaatevinklist tuleks alustuseks kindlasti rääkida mesindushooaja tulemustest 2010.a., seega meesaagist ja meeturu olukorrast, aga ka teistest mesinikele praktilist huvi pakkuvatest asjaoludest. 2010.a. kevad oli üsna paljudele mesinikele murelik, sest mõneski mesilas talvitusid mesilaspered halvasti. Eriti õnnetutes mesilates ulatusid talvekaod isegi üle 50%. Ka varakevad algas pikaldaselt ja veel aprillikuu alguses olid paljud Eestimaa piirkonnad lumised. Alles aprilli lõpus ja maikuu esimesel dekaadil ilmaolud paranesisid ning mesilasperede areng kiirenes tänu pajudelt ja vahtraõitelt kogutud värsele nektarile ja õietolmule.

Maikuu lõpuks oli enamik mesilasperedest saavutanud hea korjetugevuse ja ka talvest nõrgenenud pered kosusid. Juuni alguses ilmad soojenesid veelgi ja mesilates võttis hoogu sülemlemiste periood. Jaanipäevast alates tõusid õhutemperatuurid juba rekordiliselt kõrgele ja jäid kuni kolmekümne kraadi tasemele enam kui kuuks ajaks. Selle tulemusena õitses enamik suviseid taimeliike tavalisest varem ja ennaktempos. Samas eraldasid õied suhteliselt hästi nektarit ja tugevad mesilaspered tõid tarusse rikkalikult korjet. Tarukaalude päevanäidud ulatusid mitmes piirkonnas kuni 7-8 kg tasemele ja korjeta päevi oli üsna vähe.

Selle tulemusena koguti enamikus Eesti piirkondade mesilates suhteliselt hea meesaak ja mõnel pool rääkisid mesinikud koguni rekordasaagist. Sealjuures on huvitav, et ka mitmes põuatundlikus piirkonnas saadi vaatamata pikale palavusperioodile ja suhteliselt vähestele sademetele ometi üsna hea meesaak. Näiteks Saaremaal, kus paljude aastate keskmine meesaak on ka heal tasemel mesilates olnud 25 kg piires, saadi tänavu keskmiselt 35 - 40 kg mett perelt. Ja polnud ühtki sellist piirkonda üle kogu Eesti, kus oleks kurdetud halva meesaagi üle, kui just ülemäärane sülemlemine ei nõrgestanud mesilasperesid.

Peab siiski lisama, et kanarbikult saadi 2010.a. mett suhteliselt vähe vaatamata sellele, et kanarbik õitses kohati üsna rikkalikult. Põhjus näis olevat möödunud pika talve järelmõjus, kus kanarbikupuhmikud kurnati paksu lume all niiskuses ja õhupuuduses talvitudes välja. Samuti ei kogunud mesilased mai lõpus ja juuni alguses suurtel pindadel õitsenud võilillelt märkimisväärselt mett, sest ka võilille nektarieritus näis kannatavat talve järelmõjude tõttu. Samas vaarikale, valgele ristikule, põdrakanepile ja teistele olulisematele meetaimedele pikk talv ei olnud mõju avaldanud.

Eesti ulatuses kogu meesaak 2010.a. võis esmaste hinnangute alusel ületada 1 000 tonni piiri. Meeturg võtab jätkuvalt kodumaist mett meelsast, isegi innukalt vastu. Meehinnad ei ole langenud, vaatamata suhteliselt paremale meesaagile, kui võrrelda eelmise aastaga. Nii on eesti mee keskmine turuhind olnud alates 2009.a. sügisest stabiilselt 100 krooni ümber ja kauplustes vahemikus 120 – 150 kr/ kg.

Otsemüügil mesinikult tarbijale on meehinnad keskmiselt vahemikus 70 – 100 kr/kg, mõnel juhul suurlinnadest kaugemates maapiirkondades ka 60 kr/kg. Samas meetarbijad eelistavad jätkuvalt osta mett otse nõ. tuttavalt mesinikult, sest see annab neile mee kvaliteedi ja värskuse suhtes suurema usaldusväarsuse. Meeturu värse uuringu alusel 2010.a. sügisel eelistab ligi 70% meetarbijatest osta mett otse mesinikult. Teisalt 70-75% mesinikest hindab mee otsemüüki tarbijatele oma kõige olulisemaks turustamiskanaliks. Seega on mesinike ja tarbijate ootused mee otsemüügi osas kokkulangevad. Seega selle müügistrateegia edasiarendamine on igale mesinikule tähtis väljund turule.

Kui vaadata Eesti mesinduse olukorda 2010.a. laiemalt, siis tuleks käsitleda ka mesindust puudutavaid regulatsioone, seadusandlust ja mesinduse üldist korraldatust Eestis. Alates 2010.a jaanuarist on jõus põllumajandusministri määrus Eesti mesilate registri kohta. See määrus sätestab, et kõik Eesti mesilad vaatamata mesila suurusele peaksid olema registreeritud PRIA juures asuvas mesilate registris 1. maiks 2010.a.

Paraku kui aprillis paljud mesinikud asusid maakondlike PRIA osakondade ametnike kaudu oma mesilat registreerima, sealhulgas mesilagruppe ja mesilasperede arvu lisades, siis ei olnud PRIA register ja ametnikud selle ülesande täitmiseks hästi valmis. Väideti, et registri väljaarendamiseks pole PRIA-l piisavalt raha ja ka ametnikud olevat paljude teiste töödega ülekoormatud. Suve jooksul on asjad siiski edasi nihkunud. Karksi-Nuia meefestivalil mesinike ees esinedes väljendas minister Helir-Valdor Seeder usku, et 2011.a. töötab mesilate register juba täie valmidusega. Seega kui mesinikud lähevad enne 2011.a.15. maid PRIA-sse oma mesilasperede arvu seisuga 1. mai 2011 täpsustama, siis peaks kõik sujuma tõrgeteta.

Seadusandluse poolelt puudutavad kõiki mesinikke, kes toodavad mett müügiks suuremas või väiksemas koguses, nõuded mee esmatootmisele ja käitlemisele ning turustamisele, seda eelkõige toiduohutuse ja üldhügieeni seisukohast. Sellel teemal oleme Eesti Mesinike Liidu poolt juba aastaid püüdnud teha koostööd Veterinaar- ja Toiduameti ning Põllumajandusministeeriumi veterinaar- ja toiduosakonnaga, et mee tootmise ja käitlemise poolelt need nõuded mesinike jaoks üheselt lahti seletada.

Mõne aasta eest tundus, et oleme VTA spetsialistidega reeglites ja mesinikele esitatavates nõuetes meekäitlemise ruumidele ja tingimustele kokku leppinud ning koostöö toimis. Siis aga vahetusid VTA-s selle valdkonnaga tegelevad spetsialistid ja muutus ka seadusandlus ning paljudel mesinikel puudub tänaseks selgus, mida neilt täna täpselt nõutakse. Sealjuures on kummaline, et erinevate maakondade VTA inspektorid esitavad mee käitlemise, mesindusruumide ja vajaliku dokumentatsiooni osas mesinikele mõnevõrra erinevaid nõudmisi.

EML poolt koostati koostöös VTA spetsialistidega “Meekäitlemise head tavad”, mis peaks andma mesinikele juhiseid mee esmatootmiseks ja käitlemiseks, selgitades vastavaid nõudeid. Paraku ministeerium ei olnud selle juhendiga rahul, see juhendamaterjal jäi kinnitamata ja pole siiani mesinike jaoks valmis saanud.

EML juhatuse poolt saadeti 2010.a. oktoobris põllumajandusministrile kiri ettepanekuga moodustada ühine töörühm Põllumajandusministeeriumi, VTA ja mesindussektori esindajatest, et ühiselt läbi töötada mee tootmise, käitlemise ja turustamise regulatsioonid ja nõuded. Selle tulemusena peaks nii seaduseandjad (Põllumajandusministeerium), järelevalveorgan (VTA) kui ka mesinikud saama ühtmoodi aru nendest nõuetest ja käitumisjuhistest, mis mee tootmise ja turustamisega seonduvad.

Ministeeriumi vastuskirjas 18.11.2010.a. väljendati valmisolekut sellise töörühma moodustamiseks ja paluti esitada selle töörühma koosseisu mesindussektori esindajad. Selle ettepaneku me lähipäevil ka teeme. Kuid samas peaksime mesinikelt koguma võimalikult laialdast informatsiooni ja ettepanekuid kõikide probleemide kohta, mis nende kogemuste põhjal või nende hinnangul mee tootmist ja käitlemist puudutavates nõuetes ja regulatsioonides vajaks muutmist, korrastamist või täpsustamist.

Seega palume EML poolt kõigi mesinike koostööd ja ettepanekuid, et me läbirääkimistel ministeeriumi ja VTA esindajatega suudaksime taotleda ja saavutada mesinike seisukohast kõige mõistlikumate ja samas seadusekohaste reeglite rakendamist mesinduses, eriti aga mee tootmisel, käitlemisel ja turustamisel.